

Jean-Baptiste- Barthélemy baron de Lesseps

*Historisch
dagverhaal
der reize van den
heer De Lesseps*

Jean-Baptiste-Barthélemy baron de Lesseps

Historisch dagverhaal der reize van den heer De Lesseps

Gepubliceerd door Good Press, 2022

goodpress@okpublishing.info

EAN 4064066401276

INHOUDSOPGAVE

EERSTE DEEL.

VOORBERICHT.

INLEIDING.

1787. September Te St. Pieter & Paulus.

den 29.

den 30.

1787. October Te St. Pieter & Paulus.

1787. October

1787. October Te Paratounka.

Den 8.

Den 9.

1787. October

Den 10.

1787. October De baden en heete bronnen van Natchikin.

Den 11.

Den 14.

Den 16.

1787. October.

Den 17.

1787. October Te Apatchin.

Den 18.

1787. October Te Bolcheretsk.

Den 20.

1787. October.

Den 21.

Den 22.

[1787. October Te Bolcheretsk.](#)
[1787. November & December Te Bolcheretsk.](#)
[1787. December Te Bolcheretsk.](#)
[1788. Januarij Te Bolcheretsk.](#)
[Den 27.](#)
[1788. Januarij Den 27.](#)
[1788. Januarij Den 27. Te Apatchin.](#)
[1788. Januarij Den 28. Te Apatchin.](#)
[1788. Januarij Den 29. Te Apatchin.](#)
[1788. Januarij Den 29.](#)
[1788. Januarij Den 30.](#)
[1788. Januarij Den 31.](#)
[Februarij. Den 1.](#)
[1788. Februarij. Den 2.](#)
[1788. Februarij. Den 3.](#)
[1788. Februarij Den 4. Te Machoure.](#)
[Den 5.](#)
[1788. Februarij Den 6.](#)
[1788. Februarij Den 7.](#)
[1788. Februarij Den 8.](#)
[1788. Februarij Den 9. Te Nijenei Kamschatka](#)
[1788. Februarij Den 10. Te Nijenei Kamschatka.](#)
[1788. Februarij Den 11. Te Nijenei Kamschatka.](#)
[1888. Februarij Den 11.](#)
[Den 12.](#)
[1788. Februarij Den 13.](#)
[1788. Februarij Den 14.](#)
[1788. Februarij Den 19.](#)
[1788. Februarij Den 20.](#)

Den 21.

Den 22.

1788. Februarij Den 23.

1788. Februarij Den 24.

1788. Februarij Den 25.

Den 26.

1788. Februarij Den 27.

1788. Februarij Den 28.

1788. Februarij Den 28. Te Karagui.

1788. Februarij Den 29. Te Karagui.

1788. Maart Den 1. Te Karagui.

1788. Maart Den 2.

1788. Maart Den 3.

1788. Maart Den 4. Te Gavenki.

1788. Maart van den 5. tot den 9.

1788. Maart Den 9. Te Poustaretsk.

1788. Maart Den 10. Te Poustaretsk.

1788. Maart van den 10. tot den 12. Te Poustaretsk.

Den 12.

1788. Maart van den 12. tot den 17. Te Poustaretsk.

NABERICHT VAN DEN NEDERDUITSCHEN VERTAALER.

TWEEDE DEEL.

1788. Maart Den 18.

1788. Maart Den 19.

van den 20. tot den 24.

1788. Maart . Den 24. Te Kaminoi.

1788. Maart Den 25. Te Kaminoi.

1788. Maart Den 26. Vertrek van Kaminoi.

1788. Maart Den 27.

1788. Maart Den 28.

1788. Maart Den 29.

1788. Maart Den 29. Te Pareiné.

1788. Maart Den 29.

1788. Maart Den 30.

1788. Maart Den 31.

1788. April Den 1. Te Ingiga.

1788. April van den 1. tot den 6. Te Ingiga.

Den 5.

1788. April Den 6.

1788. April Den 7.

1788. April Den 8.

1788. April Den 9.

1788. April Den 10.

1788. April Den 11.

1788. April Den 12.

1788. April Den 13.

Den 14.

1788. April Den 14. en 16.

1788. April Den 15. en 16.

1788. April Den 17.

1788. April Den 18.

Den 19.

1788. April Den 20.

1788. April Den 21.

Den 22.

1788. April Den 23.

1788. April Den 24.

1788. April Den 25.

[1788. April Den 26.](#)
[1788. April Den 27.](#)
[1788. April Den 28.](#)
[1788. April. Den 29.](#)
[1788. Maij Den 3.](#)
[1788. Maij Den 4.](#)
[1788. Maij Den 5.](#)
[1788. Maij Den 6. Te Okotsk.](#)
[Den 7.](#)
[1788. Maij Den 8. Te Okotsk.](#)
[1788. Maij Den 9. Te Okotsk.](#)
[1788. Maij Den 10. Te Okotsk.](#)
[1788. Maij Den 11.](#)
[1788. Maij Den 12.](#)
[1788. Maij Den 13.](#)
[1788. Maij Den 14. Te Okotsk.](#)
[1788. Maij Te Okotsk.](#)
[1788. Junij Den 6.](#)
[1788. Junij Den 7.](#)
[Den 8.](#)
[1788. Junij Den 9.](#)
[Den 10.](#)
[1788. Junij Den 11.](#)
[1788. Junij Den 12.](#)
[Den 13.](#)
[1788 Junij Den 14.](#)
[1788. Junij Den 16.](#)
[1788. Junij Den 18.](#)
[1788. Junij Den 19.](#)

Den 20.

1788. Junij Den 21.

1788. Junij Den 22.

1788. Junij Den 23.

1788. Junij Den 24.

Den 25.

1788. Junij. Den 26.

1788. Junij Den 27.

Den 28.

1788. Junij Den 29.

1788. Junij Te Yakoutsck.

1788. Julij. Te Yakoutsck.

Den 5. tot den 9.

1788. Julij van den 5. tot den 14. Vaart op de Lena.

van den 14. tot den 29. Vaart op de Lena.

1788. Julij Den 29.

Augustus Den 1.

1788. Augustus Den 4.

Den 5.

1788. Augustus Den 6. Te Irkoutsk.

1788. Augustus Den 7.

1788. Augustus Te Irkoutsk.

1788. Augustus Den 10.

1788. Augustus

1788.

1788. September.

1788. September Den 23.

1788. September.

October. Den 17.

AFSCHRIFT

Verklaaring van den Commandant van Okotsk.

WOORDENBOEK DER KAMSCHATSCHES, KORIAKSCHES,
TCHOUKTCHISCHE en LAMOOTSCHES TAALEN .

WOORDENBOEK DER KAMSCHATSCHES TAAL Zo als dezelve
te St. Pieter & Paulus en te Paratounka gesproken wordt .

EERSTE DEEL.

[Inhoudsopgave](#)

Te UTRECHT,
BY B. WILD EN J. ALTHEER,
1791.

VOORBERICHT.

[Inhoudsopgave](#)

De titel van dit werk kondigt reeds aan, wat het behelst; waarom zou ik mij bevljtigen om het oordeel van den leezer voorinteneemen? zou ik meer recht op zijne toegeevenheid verkrijgen, wanneer ik hem zou gezegd hebben, dat ik in den grond geen verwaardheid genoeg bezat om een boek te willen schrijven? zal mijn verhaal gewichtiger worden, wanneer men weeten zal, dat ik 'er alleen aan arbeidde uit nood om mijnen leedigen tijd op eene nuttige en vermaaklijke wijze doortebrenge, en met de eenigste bedoeling, om aan mijne naastbestaanden het getrouw verslag van mijnen arbeid en van mijne waarneemingen, geduurende den loop van mijne reis, overtebrenge? het is gemaklijk te zien, dat ik bij tusschenpoozen geschreeven

heb, en wel met meerdere of mindere zorgvuldigheid, naar maate het de omstandigheden mij toelieten, of de voorwerpen mij meerder of minder troffen.

Door het gevoel mijner onervarenheid opgewekt, heb ik gemeent aan mij zelfs verschuldigt te zijn, van mij geene gelegenheid, die ter mijner onderrechting kon dienen, te laten ontglippen, even als of ik voorzien had, dat men mij verantwoording zou vergen van mijnen tijd, en van de kundigheden, die ik in de gelegenheid was van te kunnen verkrijgen; maar zal uit deeze zorgvuldige naauwkeurigheid, waar aan ik mij gebonden heb, niet een gebrek van bevalligheid en van verscheidenheid in mijn verhaal ontstaan?

Daarenboven, de gebeurtenissen, die mij zelfs betreffen, waren zodanig verbonden aan de voorwerpen mijner aanmerkingen, dat mijne eigenliefde niet bedacht was om deeze bijzonderheden agterwege te laten: ik heb dus het verwijt van te veel van mij zelfs gesproken te hebben verdiend; een gewoonlijke misslag in reizigers van mijne jaaren.

Behalven deeze verveelende ongeschiktheid, moet ik mij nog beschuldigen van in veelvuldige herhaalingen vervallen te zijn, die eene meer geoeffende pen zou vermijd hebben. Vormt men zich niet altoos omtrent zekere onderwerpen, en bijzonder in Reisbeschrijvingen, een zekeren gewoonen stijl? van daar, spreekwijzen en uitdrukkingen, die telkens wederkomen: om dezelfde voorwerpen te schilderen kan men zich ook alleen van dezelfde kleuren bedienen.

Wanneer ik den tweeden dag na mijne ontscheeping in de haven van St. Pieter en Paulus dit dagverhaal begon,

vond ik mij al aanstonds door de dagtekening belemmerd. Ik bezat geen Franschen Almanak, en ik ging over om den ouden stijl volgens Russisch gebruik aanteneemen; deeze benam mij de moeite om geduurig aan het verschil van elf dagen, welke de nieuwe stijl meerder telt, te denken; maar zedert het, tegens mijne verwachting, uitgemaakt is, dat dit werk door den druk het licht zoude zien, heb ik mij beijverd om in de dagtekeningen het gebruik bij ons aangenomen te herstellen, den nieuwen stijl namelijk, en tot gemak van den leezer heb ik denzelven op den kant geplaatst. Wat de uitspraak der Russische, Kamschatsche en andere woorden betreft, moet ik aanmerken, dat alle de letters duidelijk moeten uitgesproken worden. Ik heb getragt, zelfs in het Woordenboek, om de medeklinkers te besnoeijen, waar van de verwarde zamenloop afschrik verwekt en ook niet altoos noodzaaklijk is. Deezen algemeenen Regel kan men volgen, de kh moet op dezelfde wijze uitgesproken worden als de ch der Duitschers, of de j der Spanjaarden; en de ch als in het Fransch. De laatste lettergreepen oi en in, moeten uitgesproken worden, als of ze geschreeven waaren oi en ine.

De bekwaame aardrijkskundige, die alle mogelijke zorg aan mijne kaarten heeft besteed, heeft 'er mijnen afgelegden weg met eene zo groote naauwkeurigheid op aangetekend, dat de leezer mij van flap tot flap volgen kan. Dit heeft mij doen besluiten om in mijn verhaal alle aantekeningen aftesnijden over de graaden van breedte en lengte.

Een Kamschatter Caravane in een dorp aankomende, is het onderwerp, dat ik voor een plaat uitgekoozen heb, om

dat die na 't mij toeschijnt tergelijker tijd een denkbeeld kan geeven van de yssleeden, van de verschillende plaatsing der Reizigers in dezelve, en van al het geen verder ten deezen opzigte merkwaardig is. Aan de zuiverheid der tekening en aan de juistheid van het graveerstift zal men de bekwaamheid herkennen van twee te recht vermaarde konstenaars.

Er blijft mij nog overig om het uitstel, het welk het drukken van dit dagverhaal heeft ondergaan, te rechtvaardigen. Zonder tegenspraak had ik het eerder kunnen uitgeeven; mijn pligt zelfs vorderde zulks, maar mijne erkentenis gebod mij ter zelve tijd, om de terugkomst van den Heer Graaf de la Perouse aftewachten. Wat betekent mijn reis, zeide ik tot mij zelfs? Voor het algemeen, is ze niets anders dan een gevolg des gewichtigen tochts van dien Bevelhebber; voor mij, is ze het eerbewijs van zijn vertrouwen: dubbelde beweegreden bij gevolg om te verlangen, van aan zijn oordeel de bijzonderheden van mijn verhaal te kunnen onderwerpen. Mijn eigebelang maakte mij daar van ook eene wet: hoe zeer zoude ik mij gelukkig geacht hebben, indien hij mij veroorloft had om mijne reis als een gevolg van de zijne in het licht te geeven, indien hij mij daar door verwaardigt had om in zijn roem te deelen! dit was, ik moet het bekennen, het eenig oogmerk van mijn eerzucht en van mijn uitstel.

Wat is het treurig voor mij, na een jaar wachters en ongedulds, nog het einde mijner hoop te zien verschuiven! Zedert mijn aankomst is 'er geen dag verlopen, waar in mijne wenschen onze onversaagde Zeelieden van de Zeekompas, (la Boussole) en de Starremeeter, (l'Astrolabe)

niet te rug geroepen hebben. Wanneer ik mij verbeeldde de zee-en te bewandelen, die hun nog overbleeven om te doorkruissen, hoe dikwijls heb ik dan niet gezogt hunne spooren te herkennen, hen van r e tot r e te volgen, te veronderstellen, dat ze hier of daar verversching genooten, en alle de bogten van hunnen weg aftemeeten.

Helaas! wanneer, op het oogenblik van ons scheiden op Kamschatka, de Bevelhebbers onzer Fregatten mij als een verlooren kind droevig in de armen drukten, wie zou mij toen gezegt hebben, dat ik het eerste mijn Vaderland moest wederzien? Wie zou mij gezegt hebben, dat verscheiden van hun 'er nimmer zouden wederkomen, en dat ik binnen weinig tijds traanen over hun lot zou storten!

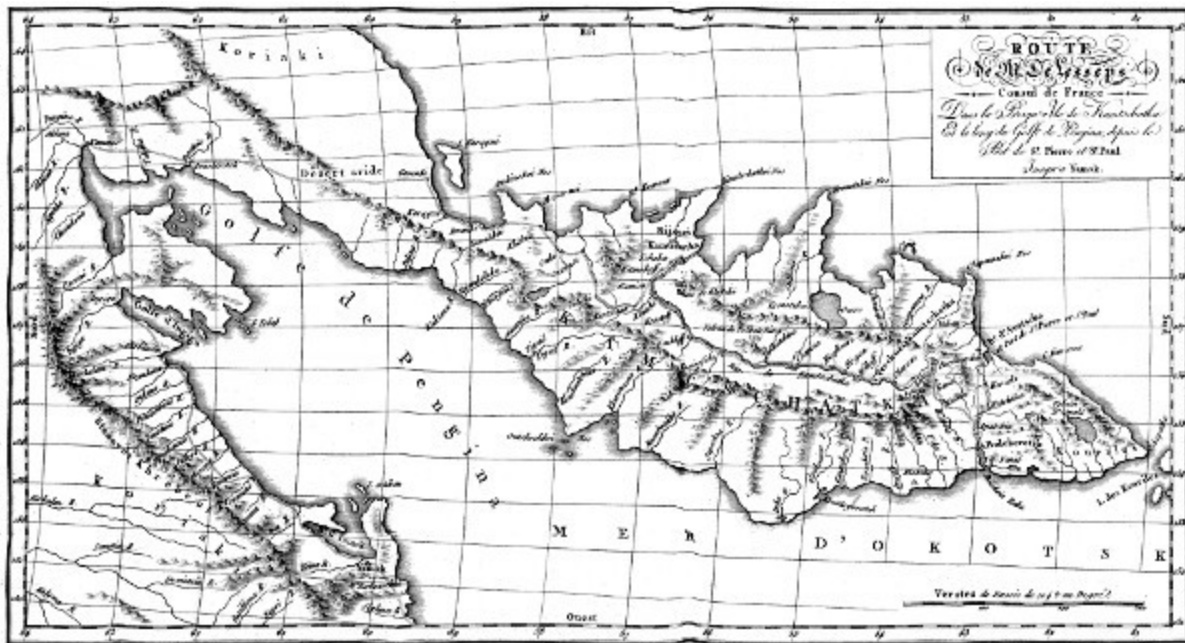
In der daad, naauwlijks genoot ik de vrugt mijner zending en de omhelzingen mijner aanverwanten, of het gerugt van de tegenspoeden, onzen Zeelieden onder weg overkomen, vervulde mijn ziel met bitterheid en droeffenis. Hij is niet meer, die braave en deugdzaame zeeman[1], de vriend, de medgezel van onzen Bevelhebber, die man, welken ik beminde en eerbiedigde, als mijn vader; hij is niet meer, en mijn pen weigert zijn treurig einde te beschrijven! dog mijne dankbaarheid scheidt er genoeg in, om telkens te herhaalen, dat de nagedagtenis zijner deugden en weldaaden eeuwig in mij leeven zal.

[1] De Heer Burggraaf de Langle.

O leezer, wie gij zijt, vergeef mijner droefheid deeze afgeperste uitstorting van het hart! Indien gij hem, dien ik beween, hebt gekent, zult gij uwe weeklagten met de mijne vermengen; zult gij met mij den Hemel smeeken, dat Hij welhaast ter onzer vertroosting, en tot roem van Frankrijk,

en den Bevelhebber van deezen togt, en die onzer moedige Argonauten, welke Hij ons nog gespaard heeft, tot ons wederbrenge. In het oogenblik, waar in ik schrijf, ach! zo eene gunstige wind hunne schepen naar onze kusten voortstuwde...! mogt die wensch mijnes harten verhoord werden! mogt de dag van de uitgaaf deezes werks ook de dag van hunne aankomst zijn! als dan zal ik, in de uitbundigheid mijner vreugde, al het genot der eigeliefde ontwaar worden.

Grote versie van de kaart, 583 kB.

REIZE
VAN DEN HEER
DE LESSEPS.

UIT
KAMSCHATKA NAAR FRANKRYK.

INLEIDING.

Inhoudsopgave

Naauwlyks bereik ik den ouderdom van vijfentwintig jaaren, en ik ben reeds aan het gedenkwaardigste tijdstip van mijn leven gekomen. Hoe lang, hoe gelukkig ook de loopbaan mooge wezen, die ik nog te vervullen heb, zo twijffel ik echter, of het mijn bestemming wel zal zijn, om immer in eenen zo roemrijken togt gebruikt te worden als deeze, welke in dit tijdstip geëindigt word door de twee Fransche Fregatten, het Zeecompas (*la Boussole*) en de Sterre-meeter (*l'Astrolabe*) het eerste onder bevel van den Heer Graaf de la Perouse, Opperhoofd van den togt, en het tweede onder bevel van den Heer Burggraaf de Langle.[2]

[2] Indien mijne pen deeze twee vermaerde mannen waardig was, geschikt om te samen eene groote onderneeming met de volmaaktste eensgezindheid te volbrengen, hoe veel goeds zou ik dan van ieder hunner niet te zeggen hebben? dog zedert lang hebben derzelve verrichtingen en de algemeene achting hen boven alle lofspraak verheven.

Het belang, 't welk het gerugt van deeze reis rondom de waereld verwekt heeft, was veel te openbaar en te algemeen, dan dat men tegenwoordig niet met zo veel ongeduld als nieuwsgierigheid regtstreeksche nieuwstijdingen verwachten zoude van die doorluchtige Zee-lieden, welke door hun Vaderland en door geheel Europa van de Zeën wedergeëischt worden, die ze doorkruissen.

Wat is het vleijende voor mij, na van den Heer Graaf de la Perouse het geluk verkreegen te hebben om hem geduurende meer dan twee jaaren te volgen, nu wederom aan zijne keus de eer verschuldigd te zijn, van te land zijne

brieven in Frankryk overtebrengen! hoe meer ik mijn geluk in het ontvangen deezer nieuwe proeve van zijn vertrouwen overweeg, hoe meer ik ook gewaar worde, wat eene diergelijke zending zou vereischen, en wat mij ontbreekt om die behoorlijk te vervullen: Dog ik moet zonder twijffel de voorkeur, op mij gevallen, alleen toeschrijven aan de noodzaaklijkheid om tot die reis iemand te kiezen, die de Russische taal kon spreken, en die reeds zijn verblijf in dat Rijk gehouden had.

Inhoudsopgave

Zedert
den 6
September 1787
bevonden zich
de Fregatten des
Konings in de
haven van
Avatscha, of van

den 29.
***Ik verlaat de
Fregatten en
ontfang mijne
brieven.***

1787.
***September Te
St. Pieter &
Paulus.***

St. Pieter & Paulus^[3] gelegen aan het zuidelijk uiterste van het schier-eiland Kamschatka. Den 29 kreeg ik bevel om de Astrolabe te verlaten; den zelfden dag stelde de Heer Graaf de la Perouse mij zijne brieven en bevelen ter hand. Zijne vriendschap voor mij vergenoegde zich niet om bij voorraad de geruststellendste schikkingen te maaken, ten einde mij met zekerheid en spaarzaamheid te doen reizen, maar dezelve ging zo verre, dat hij bij mijn vertrek mij zijne waarlijk vaderlijke raadgevingen medegaf, welke eeuwig in mijn hart zullen gegriffelt blijven. De Heer Burg-graaf de

Langle had ook de goedheid de zijne daar bijtevoegen, die mij niet minder van nut geweest zijn.

[3] Deze Haven word door de Russen genoemd *Petropavlosskaia-haven*.

Hier zij het mij geoorlooft de waare schatting mijner erkentenis te voldoen aan dien getrouwen deelgenoot der gevaaren en des roems van den Heer Graaf de la Perouse, die als zijn mededinger in alle de harten en ook in het mijne aangemerkt word, daar voor dat hij mij onophoudelijk tot een Vader, Raadgever en Vriend verstrekt heeft.

Des avonds moest ik van onzen Bevelhebber en deszelfs waardigen medegezel afscheid neemen. Men oordeele, wat ik uitstond, toen ik hen naar de booten, die op hen wachtten, te rug bragt; ik kon nog spreken, nog hen verlaten; zij omhelsden mij beurtelings, en mijne traanen leverden hun maar al te zeer bewijzen op van 't geen 'er in mijn ziel omging. De Officieren, allen mijne vrienden, die zich aan land bevonden, ontvingen ook mijn afscheidskus, allen bedroefden zij zich over mij, allen slaakten zij zuchten voor mijne behoudenis, en verschaften mij die vertroosting en hulp, welke de vriendschap hun kon inboezemen. Mijn smert, wanneer ik van hun scheidde, laat zich niet beschrijven: Men rukte mij uit hunne armen, en ik vond mij zelve weder in die van den Heer Colonel Kasloff-Ougremin, Bevelhebber van Okotsk en van Kamschatka, aan wien de Heer Graaf de la Perouse mij meerder als zijn Zoon, dan wel als den Officier, die met zijne brieven belast was, had aanbevolen.

Hier beginnen mijne verplichtingen omtrent dezen Russischen Bevelhebber. ***Ik blyf onder het***
Toen kende ik reeds al het beminlijke van

deszelfs inborst, altoos bereidvaardig om dienst te doen, waar over ik zedert zoo veel reden gehad heb om voldaan te weezen[4], hij spaarde mij alle aandoeningen met alle mogelijke zorgvuldigheid: ik zag hem met mij treuren over de verwijdering der booten, die wij nog lang na-öogden; en wanneer hij mij weder ten zijnent bragt, wendde hij alle moeiten aan om mij van mijne droevige overdenkingen aftetrekken. Wie zich een denkbeeld zou willen vormen van de schrikverwekkende gewaarwordingen, die ik in dit oogenblik ondervond, moet zich tragten in mijne plaats te stellen, alleen agtergelaaten op deeze bijna onbekende oevers, en vierduizend mijlen van mijn Vaderland verwijderd: wanneer ik zelfs deezen verbaazenden afstand niet in aanschouw genomen had, kon nogtans het bar gezicht deezer kusten mij genoeg aanduiden al het geen ik op mijnen langen en gevaarlijken togt zou te lijden hebben; eindelijk evenwel bragt het goed onthaal, 't geen mij de Inwoonders beweezen, en de onnoemelijke beleeftheden van den Heer Kasloff en de andere Russische Officieren te weege, dat ik langzaamerhand minder gevoelig wierd over het vertrek van mijne landgenooten.

***toeverzigt
van den Heer
Kasloff,
Russisch
Bevelhebber.***

[4] Na dat hij alle de Persoonen tot deezen togt behorende met beleeftheden overlaaden had, tragtte hij nog daar en boven om onze Fregatten van levensmiddelen te voorzien. Niettegenstaande de moeilijkheid om ossen in dit land te bekoomen, bezorgde hij er zeven op zijne eigen kosten, en altoos weigerde hij daar voor betaaling te ontvangen: het jammerde hem zelfs, dat hij 'er geen meer had kunnen geeven.

[Inhoudsopgave](#)

Het zelve had
plaats des **Vertrek van** **den 30.**
morgens van **de Fregatten**
den 30 **des Konings.**
September; de

twee Fregatten gingen met een gunstigen wind, die gedurende verscheide volgende dagen woei, onder zeil, waar door wij dezelve dien eigen morgen reeds uit het oog verlooren. Men kan ligt bevroeden, dat ik ze niet zag vertrekken, zonder voor alle de Officieren en de Vrienden, die ik aan boord liet, mijne vuurigste en oprechtste smeekingen opwaarts te zenden; treurig en laatste eerbewijs van mijne erkentenis en verkleeftheid!

De Heer Graaf de la Perouse had mij aanbevolen spoed te maaken; dog ter zelve tijd had hij mij gelast, (het geen mij mijne genegenheid ook dadelijk voorschreef,) van onder geen voorwendzel hoe genaamd den Heer Kasloff te verlaaten: deeze had hem beloofd mij tot Okotsk, de plaats zijns verblijfs te zullen geleiden, werwaarts hij zich onverwijld begeeven moest. Ik voelde reeds het geluk van onder zulk een goed opzicht gesteld te zijn, en ik aarzelde niet om mij blindelings aan den raad van dien Bevelhebber overtegeeven.

Zijn voorneemen was te Bolcheretsk den tijd aftewagten, dat de sleedevaart kon begonnen worden, welke ons de noodwendige gerieflijkheden moest bezorgen om de reis naar Okotsk te onderneemen. Het Jaargetij was toen reeds te ver verlopen om den togt te

**Onmogelijkhe
id om mij
naar Okotsk
te begeeven
voor den
aanvang der
sleedevaart.**

land te doen, en de overvaart ter zee was niet minder gevaarlijk; daar en boven wierd er geen vaartuig in de twee Havens van St. Pieter & Paulus en Bolcheretsk gevonden.[5]

[5] Het schijnt, dat geduurende den zomer de zeevaart vrij zeker is en dat dit de eenigste manier is, waar van de reizigers gebruik maaken om ter plaatze hunner bestemming te komen.

[Inhoudsopgave](#)

De zaaken, die de Heer Kasloff nog te verrichten had, en de toebereidzelen tot ons vertrek hielden ons nog zes dagen op, het geen mij zekerheid gaf, dat de Fregatten des Konings niet meer in het geval waren om weder binnen te komen. Ik maakte van dit toeven gebruik om mijne bespiegelingen te beginnen, en om mij een weinig uitvoerig de nodige onderrichting te verschaffen omtrent al het geene, dat mij omringde. Ik lag mij voor al toe om een juist begrip te verkrijgen van de baaij Avatscha en van de haven van St. Pieter & Paulus in dezelve.

De Capitein Cook heeft van deeze baaij eene zeer uitgestrekte beschrijving gegeven, waar van wij de nauwkeurigheid terstond herkend hebben. Zedert heeft dezelve eenige veranderingen ondergaan, die men zegt, dat van veele anderen gevolgt moeten worden, voor al wat de Haven van St. Pieter & Paulus betreft. In der daad, het

1787. October Te St. Pieter & Paulus.

***Beschrijving
van de Haven
van St. Pieter
& Paulus en
van een
ontwerp daar
toe
betrekkelyk.***

is zeer mogelijk, dat reizigers, welke hier na ons zullen aanlanden, verbaast staan, van er in plaats van vijf of zes huizen, zo als ze verwagten zouden, eene geheele stad, van hout gebouwd en vrijwel versterkt, aantetreffen.

Zodanig is ten minsten het ontwerp, het geen, zo als ik van ter zijden vernomen heb, door den Heer Kasloff, als deszelfs uitvinder, overgegeeven is, wiens oogmerken niet minder grootsch dan nuttig voor den dienst van zijne Souveraine zijn. De uitvoering van dit plan zal niet weinig toebrengen om de vermaardheid van deeze haven te vermeederen, reeds beroemd door de vreemde scheepen die er aanlanden, en die de Koophandel er verder zoude kunnen brengen[6]. Om de schikkingen tot dit ontwerp wel te bevatten en er het nut van te waardeeren, heeft men zich alleen maar de uitgestrektheid en de gedaante van de baai van Avatscha, en de gelegenheid van de bewuste haven voortestellen. Wij bezitten er reeds verscheide getrouwe beschrijvingen van[7] die in handen van de geheele waereld zijn; dus zal ik mij alleen bepaalen om van dat geene te spreken, 't welk het nodige licht omtrent de denkbeelden van den Heer Kasloff kan verspreiden.

[6] Het blijkt zelfs, uit het geen de eerste Zeevarende daar van bericht hebben, dat 'er geen gemaklijker haven in dit gedeelte van Asien te vinden is, zodat het te wenschen zoude zijn, dat zij de algemeene stapelplaats des Koophandels van deeze streken wierd. Dit zou des te meer voordeel aanbrenge, om dat de scheepen, die de andere havens bezoeken, namelijk die van Bolcheretsk, Nijenei-Kamschatka, Tiguil, Jngiga, en zelfs Okotsk, gewoonlijk maar bij geluk de schipbreuk ontkomen; het is om die reden, dat de Keizerin uitdruklijk alle scheepvaart na den 26 September verboden heeft.

Dog het geen ik ter zelve tijd vernomen heb, bevestigt nog meer mijn verhaal, en heeft welligt het denkbeeld verwekt tot dien nieuwen aanbouw.

Een Engelsch vaartuig, toebehoorende aan den Heer Lanz, Koopman te Macao, kwam in het afgelopen Jaar 1786 in de haven van St. Pieter & Paulus

ten anker. De Capitein Peters, het bevel op dit Schip voerende, deed aan de Russen voorstellen van Koophandel, waar van hier de bijzonderheden. Door eene gesloten overeenkomst met een Russisch Koopman, genaamt *Schelikhoff*, had hij zich verbonden om den handel in dit gedeelte der Staaten van de Keizerin te drijven, en vorderde ter waarde van tagtig duizend Roebels aan Koopmanschappen. Het is waarschijnlijk dat deeze goederen in Pelterijen zouden bestaan hebben, dewelke de Engelschen staat maakten in China te verkoopen, van waar ze in ruiling stoffen en andere waaren, voor de Russen geschikt, zouden terug gebragt hebben. De handelaar Schelikhoff begaf zich in persoon naar St. Petersburg, ten einde daar de goedkeuring van zijne Souveraine hier omtrent te verzoeken, welke hij ook verkreeg; dog terwijl hij bezig was zich in staat te stellen, om aan de voorwaarden van zijne verbintenis te voldoen, wierd hij onderrecht, dat het Engelsch Schip op de kusten van het Koper-Eiland vergaan was, wanneer het van het Noordwestlijk gedeelte van America naar Kamschatka te rug kwam. Volgens alle waarschijnlijkheid was het derwaarts geweest om pelterijen, ten einde daar mede zijne lading te beginnen, die het vervolgens in de haven van St. Pieter & Paulus zou hebben komen aanvullen; men weet, dat slechts twee man van het scheepsvolk behouden zijn, namelijk een Portugees en een Neger van Bengalen, als mede, dat zij den winter in het Koper-Eiland hebben doorgebracht, van waar een Russisch schip hen naar Nijenei-Kamschatka heeft overgebracht: zij hebben zich te Bolcheretsk bij ons gevoegt, en de Heer Kasloff is voorneemens hen in het aanstaande jaargetij naar St. Petersburg te zenden.

[7] De Heer Graaf de la Prouse heeft met ruim zo veel zorgvuldigheid dit plan uitgewerkt, als alle de geenen die 'er voor hem geweest zijn: men zal het in het verhaal van zijn reis kunnen zien, het welk voor den weetgierigen lezer een nieuwe bron van onderwijs en opheldering zal openen.

Men weet, dat de haven van St. Pieter & Paulus aan het noorden van het inkomen der baaij Avatscha gelegen is, en ten zuiden gesloten word door eene zeer naauwe landengte, waar op een Ostrog[8] of Kamschattisch dorp gebouwd is; op eene hoogte ten oosten agter de haven is het huis van den bevelhebber geplaatst[9], bij wien de Heer Kasloff geduurende zijn verblijf alhier deszelfs intrek genomen had; nabij dit huis, bijna in dezelfde rigting, ziet men dat van den Corporaal der bezetting en verder noordwaards dat van den Sergeant, dewelke na den

Commandant de eenigste personen van eenig belang zijn, die men in deeze plaats, zo ze die naam verdient, noemen kan; regt tegen over het inkomen der haven, op het afhellen der hoogte, van waar men een meir van eene aanmerkelijke uitgestrektheid ontdekt, vind men tegenwoordig de overblijfselen van een hospitaal, waar van in de reize van Capitein Cook gesproken word[10]. Beneden deeze overblijfsels, digter bij het strand, heeft men een gebouw opgerecht, het geen tot een Magazijn of een soort van wapenplaats voor de bezetting dient, en het welk gestadig door een schildwagt bewaard word; zie daar in 't kort den staat, waar in wij de haven van St. Pieter & Paulus bevonden hebben.

[8] Het woord *Ostrog* betekent eigentlijk een omtrek met palissaden bebouwt. Men zou deszelfs oorsprong na ik vermeen kunnen afleiden van de verschansingen door de Russen in der haast zamen gesteld, om zich in veiligheid te stellen tegens de stroperyen der Inboorlingen, die zonder twyffel met ongeduld verdroegen, dat men hun land overweldigde. De naam van *Ostrog* word tegenwoordig aan byna alle de dorpen van deeze strecken gegeven.

[9] Die Bevelhebber, *Khabaroff* genaamt, was toen Preporchik, of Vaandrig.

[10] Op eenigen afstand van deeze plaats aan den voet van een boom werd Capitein Clerke begraven. Het opschrift dat de Engelschen op zijn graf agtergelaaten hebben was op hout en kon dus ligt uitgewischt worden. De Heer Graaf de la Perouse, begeerende, dat de naam van deezen Zeeman tot de onsterfelijkheid geraakte, zonder dat men voor de guurheid des weders behoefde te vreezen, deed een ander opschrift op koper in de plaats stellen.

Het zal niet onvoeglijk zijn hier te verhaalen, dat onze bevelhebber ter zelve tyd onderzoek deed naar de plaats alwaar de vermaarde Fransche Sterrekundige de L'Isle de la Croijere begraven was. Hij verzogt den Heer Kasloff om de nodige bevelen te geeven ten einde men op die plaats een Grafzerk stelde, en daar op een Graftschrift plaatste, het welk hij op Koper had doen graveeren, inhoudende de lofspraak en de bijzonderheden van den dood onzes landgenoots. Zyne begeerte wierd na het vertrek der Fransche Fregatten onder mijn oog uitgevoerd.

Het is onnodig te zeggen, dat ook dit plan de vermeerdering der bezetting bevat, die tegenswoordig alleen uit veertig Soldaten of Cosakken bestaat; zij leeven en zijn gekleed even als de Kamschatters, alleenlijk dragen zij een sabel, een snaphaan en de patroontasch, wanneer ze dienst doen; zonder dat zou men ze niet van de Inboorlingen dan aan hunne gelaatstrekken en taal kunnen onderscheiden.

Wat het Kamschattisch dorp betreft, 't welk een groot deel van de plaats uitmaakt, zo als ze thans is, en het geen, gelijk ik reeds gezegt heb, gevonden word op de landengte, die den ingang der haven sluit, het zelve bevat niet meer dan dertig of veertig woonplaatzen, zo voor den winter als zomer geschikt, genaamt *isbas* en *balagans*; en men reket in de geheele plaats, zelfs de bezetting er onder begreepen, niet meer dan ten hoogsten honderd Inwoonders, zo mannen, als Vrouwen en Kinderen; door het voornoemde ontwerp wilde men het getal op meer dan vierhonderd brengen.

Bij deeze bijzonderheden, nopens de haven van St. Pieter & Paulus, en de werken, die men moet aanleggen tot derzelve verfraaijing, zal ik hier eenige aanmerkingen laten volgen over den aart van den grond, de luchtsgesteldheid & de rivieren.

De oevers der baaij van Avatscha scheenen mij met hooge bergen omgeeven, waar van eenigen met houtgewas bedekt, en anderen van een vuurspuuwenden aart zijn[11]. De valeijen leveren een teelt van gewassen op die mij verbaast heeft; het gras heeft bijna

Aart van den grond.

een mans lengte, en de veldbloemen, gelijk wilde roozen en anderen, die daar onder elkander vermengd zijn, verspreiden reeds van verre de lieflijkste geuren.

[11] Vijftien of twintig wersten van de haven word een Vuurspuuwende berg gevonden, die door de natuuronderzoekers, tot den togt van den Heer Graaf de la Perouze behoorende, bezogt is geworden, en waar van in de reis van dien bevelhebber zal gesproken worden. De bewoonders van het land hebben my verhaalt, dat er van tijd tot tijd rook uitkomt; dog dat de uitwerping, die voormaals dikwijls plaats had, zedert verscheide jaaren niet waargenomen is.

Gewoonlijk vallen er geduurende de lente en den herfst zwaare regenbuijen, **Luchtgesteldheid**, en de stormwinden zijn in het **heid**. laatstgenoemde jaargetij en in den winter zeer menigvuldig. Deeze is zomtijds ook regenachtig, dog, niettegenstaande deszelfs langduurigheid, verzekert men echter, dat hij niet zo buitengewoon streng is, ten minsten in dit zuidelijke gedeelte van Kamschatka[12]; de sneeuw begint in October te vallen, en de dooij heeft geen plaats voor April of Maij, dog zelfs in Julij ziet men op de toppen der hooge bergen, en voornamelijk op de vuurspuuwende, sneeuw vallen; de zomer is redelijk fraaij, de zwaarste hette duurt zelden langer dan de zonnestand; de donder word er zeldzaam gehoord en richt nooit verwoestingen aan; zodanig is de luchtsgesteldheid die ten naasten bij in alle de strecken van dit gedeelte van het schier-eiland heerscht.

[12] De geweldige koude, waar over de Engelschen zich beklagen, zal mogelijk niet zonder voorbeeld zyn, en ik vermeet mij niet dezelve tegen te spreken; dog 't geen een bewijs zou opleveren, dat de gestrengheid van de lucht nogtans zo geweldig niet is, bestaat daar in, dat de Inwoonders, die ons voorgesteld worden, als of zij geduurende den geheelen winter niet uit hunne onderaardsche wooningen of *ijourtes* durfden koomen, uit vreeze van te bevriezen, tegenwoordig in dit zuidelijke gedeelte van het schier-eiland geene

diergelijke woningen meer vervaardigen, zo als ik in 't vervolg gelegenheid zal hebben van te verhaalen. Ik stem echter toe, dat de koude, die ik gedurende mijn verblijf aldaar ondervonden heb, en die met den winter van 1779 kan vergeleeken worden, mij dezelfde toegescheenen heeft, als die welke men te St. Petersburg gewaar word: dog het geen de Engelschen met zeer veel reeden vreemd gevonden hebben, zijn de schrikkelijke orcaanen die zulke dikke en overvloedige sneeuwvlaagen aanbrengen, dat het als dan onmogelyk is om uit te gaan, of voort te reizen wanneer men op weg is; dit is mij meer dan eens overgekomen, gelijk men in 't vervolg zien zal.

Twee Rivieren hebben derzelve uitloop in de baaij van Avatscha, namelijk, die welke aan de baaij den naam geeft, en die van Paratounka; ze zijn beide zeer vischrijk; men vind er daar en boven allerlei soort van watergevogelte, het welk zo schuw is,

***Rivieren
welke in de
Baaij van
Avatscha
uitwateren.***

dat men het zelve op geen vijftig treden kan naderen; de vaart in deeze rivieren is op den 26 November gestremt, dewijl ze altoos op dit tijdstip vast raaken, en in het hevigste van den winter, is de baaij zelfs met ijsschotsen bedekt, die door de zeewinden opgehouden worden, dog zo dra de landwinden beginnen te waaijen, ontdoet ze zich daar van geheel; de haven van St. Pieter & Paulus word gewoonlijk door het ijs in de maand Januarij geslooten.

Ik behoorde hier van de zeden en de gewoontens der Kamschatters te spreken, en derzelve huizen of liever hutten, die ze *isbas* of *balagans* noemen, te leeren kennen; dan ik verschuif het behandelen deezer onderwerpen tot mijn aankomst te Bolcheretsk, alwaar ik hoope meer tijd en gelegenheid te zullen hebben om dezelve uitvoerig te beschrijven.

Wij
vertrokken van **Vertrek van**
de haven van St. **St. Pieter &**
Pieter & Paulus **Paulus.**
op den 7

1787.
October

October, namelijk de Heer Kasloff[13], de Heeren Schmaleff[14], Vorokhoff[15], Ivaschkin[16], ik en het gevolg van den Commandant, bestaande uit vier Sergeanten of Onderofficieren en een gelijk getal Soldaaten; de Bevelvoerende Officier van de haven voegde zich, waarschijnlijk uit eerbied voor den Heer Kasloff zijn Opperhoofd, bij ons kleine gezelschap, en wij begaven ons op baidars[17] t'scheep, om de baaij over te steeken, en ons naar Paratounka te begeeven, alwaar wij paarden zouden vinden om onzen weg te vervolgen.

[13] De Heer Kasloff-Ougrenin is, gelijk ik reeds gezegt heb, bevelhebber van Okotsk en van Kamschatka, hij staat onder den algemeenen landvoogd, die zijn verblijf te Irkoutsk houdt.

[14] De Heer Schmaleff is Captein-Inspecteur over de Kamschatters, of volgens 't Russisch CAPITAIN ISPRAVNIK in het gebied van Kamschatka, het is dezelfde aan wien de Engelschen zo veel verplichting hadden, en de goede diensten, die hij ons beweezen heeft, zijn insgelijks ontelbaar.

[15] De Heer Vorokhoff, Geheimschrijver van den bevelhebber, word in de regeerings zaken gebruikt, en heeft den rang van Officier.

[16] De Heer Ivaschkin is die ongelukkige edelman, van wien de Engelschen spreken, en die in allen opzichte den door hun toegezwaaiden lof verdient; het eenvoudig verhaal van zijne rampen is genoegzaam om aan ieder lezer medelijden inteboezemen, dog men moet hem gezien en bijgewoond hebben, om van de maat des belangs te oordeelen, dat men in zijn lot moet stellen.

Hij was nog geen twintig Jaar, wanneer de Keizerin Elisabeth hem Sergeant maakte onder de Préobrajenskoische lijfwacht; hij genoot reeds een zeker aanzien aan het Hof, en de vrije toegang welke zijn post hem bij zijne Souveraine gaf, opende voor zijne eerzucht de glansrijkste loopbaan, wanneer

hij eensklaps niet alleen in ongenade raakte, en zich van al de vleijende hoop, waar mede hij zich had kunnen streelen, beroofd zag, maar daar en boven had hij de smert van als de grootste misdaadiger behandeld te worden; hij ontving de knout, de hardste en schandelijkste straf in Rusland; men scheurde hem de neusgaten op, en hij wierd daar en boven voor zijn leeven naar Kamschatka gebannen. Men weet uit het verhaal der Engelschen alles, wat hij gedurende twintig jaaren van de uiterste gestrengheid, waar mede men hem behandelde, heeft moeten uitstaan; men dreef dezelve zo verre van hem de eerste noodwendigheden te weigeren; hij zou zonder twijffel van honger en gebrek omgekomen of tot wanhoop vervallen zijn, indien de sterkte van geest en lichaam hem niet ondersteunt had. De noodzaaklijkheid van zelfs in zijn nooddrift te voorzien dwong hem, echter niet zonder afkeer, van zich onder de Kamschatters in te lijven, en geheel derzelve leevenswijze aanteneemen; hij is even als die gekleed, en vind in zijn jagt en visscherye zo veel overvloed voor zijne behoeftens, dat hij door het verkoopen van het overschot nog eenige verzagting in zijn droevig aanzijn kan bekomen; hij woont in het Ostrog van Verckneï-Kamschatka, of Opperkamschatka; onder de Russen is de oorzaak van eene zo gestrengte straf onbekend; men is genegen dezelve aan een misverstand of aan eenige onbescheiden woorden toetescrijven want men kan niet besluiten hem een misdaad toetekennen. Het schijnt dat men te rug gekomen is van de voorgewende ijslijkheid zijner misdaad; men heeft zedert kort de plaats zijner ballingschap willen veranderen, en hem voorgeslaagen van te Yakoutsk zijn woonplaats te neemen, leverende deeze Stad meer middelen op ter voldoening van de nooddrift en ter veraangenaaming des leevens; dog die ongelukkige banneling, die tans omtrent zestig à vyf en zestig Jaar oud is, heeft die vergunning geweigerd, willende, volgens zyn zeggen, de afschuwelijke tekenen van zijne onteering niet gaan ten toon stellen, nog ten tweedenmaale schaamrood worden over de schrikkelijke straf die hij ondergaan heeft; hij heeft liever verkoozen onder zijne Kamschatters te blijven leeven, niets meer begeerende dan vreedzaam zijne weinige overige dagen, in 't midden der geenen die zijne eerlijkheid kennen, doortebrengen, en stervende de algemeene achting en vriendschap, die hij zo rechtmatig geniet, weggedraagen.

Door het verhaal der Engelschen opgewekt, toonde de Heer Graaf de la Pérouse een sterk verlangen om dien ongelukkigen te zien, die hem van 't eerste oogenblik af aan de levendigste belangneeming inboezemde. Hij ontving hem aan zijn boord en aan zijn tafel, de menschlievendheid van onzen bevelhebber bepaalde zich niet alleen tot deernis met zijne rampen, maar ze bevlijtigde zich om dezelve te verzagten, met hem dat geene agter te laten het welk hem ons verblijf kon doen herdenken, en daar door bewijzen te geeven, dat de Engelschen de eenigste vreemdelingen niet zijn, welke deel in zijn droevig lot genomen hebben.